

บทที่ 4

ผลการศึกษา

บทนี้จะเป็นผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผลการวิเคราะห์จะเป็นในรูปแบบของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยจะทำการศึกษาจากบทความ เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ประกอบการ โรงสีข้าวเพื่อที่จะได้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการ โรงสีข้าว ว่าได้มีการปรับตัวในทิศทางใด เพื่อจะมีความสอดคล้องกับการรวมกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียน โดยจะมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

4.1 ลักษณะทั่วไปและโครงสร้างตลาดข้าว

4.1.1 ลักษณะและโครงสร้างโดยทั่วไป

ลักษณะทางกายภาพทั่วไปของจังหวัดลำพูน โดยส่วนมากเกษตรกรในจังหวัดลำพูนจะปลูกข้าวเป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ที่ทำการเกษตรซึ่งจำนวนผลผลิตข้าวของเกษตรกรในจังหวัดลำพูนจะส่งต่อไปให้กับผู้ประกอบการโรงสีซึ่งผลผลิตจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม และลักษณะทางกายภาพต่างๆ ของจังหวัดลำพูนดังต่อไปนี้

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่เป็นที่ราบและภูเขาประกอบด้วย

- ที่ราบ ร้อยละ 52.64 ของพื้นที่อำเภอทั้งหมด คิดเป็นเนื้อที่ 159,750 ไร่
- ภูเขา ร้อยละ 47.36 ของพื้นที่อำเภอทั้งหมด คิดเป็นเนื้อที่ 143,750 ไร่
- แม่น้ำ มีแม่น้ำไหลผ่านจำนวน 6 สาย คือ แม่น้ำปิง แม่น้ำกว๊นลำน้ำแม่ติบ ลำน้ำแม่ยัก ลำน้ำแม่สาร และลำน้ำแม่ทา

พื้นที่และการใช้ประโยชน์

- (1) พื้นที่การเกษตรมีร้อยละ 70
- (2) พื้นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ มีร้อยละ 30

ในเขตท้องที่อำเภอเมืองลำพูน เขตการประกอบอาชีพการเกษตรแบ่งออกเป็น 2 เขต

1. ในเขตชลประทาน ได้แก่ 6 ตำบล คือ หอนางช้างดิน อุโมงค์เหมืองง่า ดันธง ริมปิง และประตูป่า เป็นต้น พื้นที่การเกษตรในเขตชลประทานส่วนใหญ่ เกษตรกรจะประกอบอาชีพเกษตรเพื่อการค้า เช่น การทำนาปี นาปรัง ไม้ผล พืชไร่ และพืชผัก ส่วนไม้ผล เช่น ลำไย เกษตรกรจะมีการดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นพืชที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างมากพื้นที่การเกษตร

ส่วนใหญ่อาศัยน้ำจากชลประทานหลวงแม่ปิงเก่า ซึ่งไหลจากตอนเหนือทางเขตจังหวัดเชียงใหม่ ไหลผ่านในท้องที่ 6 ตำบลตั้งแต่ตำบลหนองช้างค้ำเรื่อยลงมา ซึ่งมีพื้นที่รับน้ำประมาณ 40,000 ไร่

2. นอกเขตชลประทาน ได้แก่ 7 ตำบล คือ มะเจือแจ้ บ้านกลาง ศรีบัวบาน ป่าสัก เวียงของเหมืองจี้ บ้านแป้น หนองหนาม เป็นต้น พืชเศรษฐกิจที่ปลูกส่วนใหญ่ ได้แก่ ข้าวนาปี พืชไร่ พืชผัก ไม้ผล พื้นที่นอกเขตชลประทานจะอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ

แหล่งน้ำ

ลำน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำแม่กวัง ผ่านตำบลอุโมงค์ เหมืองง่าเวียงของ ดันธง บ้านแป้น หนองหนาม

ลำน้ำปิง เป็นแนวเส้นกั้นเขตแดนระหว่างจังหวัดลำพูน (ตำบลริมปิง ดันธง) กับจังหวัดเชียงใหม่ ทางทิศตะวันตก โดยลำน้ำปิงนี้ให้การชลประทานได้ดี สามารถทดน้ำมาสู่พื้นที่การเกษตรในการทำนา จากชลประทานน้ำปิงเก่าเชียงใหม่ ผ่านตำบลอุโมงค์ หนองช้างค้ำ ประตูป่าริมปิง เหมืองง่า ดันธง มีพื้นที่รับน้ำ 33,900 ไร่

ปัจจุบันมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของกรมชลประทานอยู่ 2 แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำแม่สารใน ตำบลศรีบัวบาน ความจุของน้ำ 16,000 ล้านลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่รับน้ำ 22,000 ไร่ และอ่างเก็บน้ำแม่ติบในตำบลมะเจือแจ้มีพื้นที่รับน้ำ 3,000 ไร่

ฝายเก็บน้ำที่สำคัญในอำเภอเมือง ได้แก่ ฝายวังทอง อยู่ในตำบลเหมืองง่า มีพื้นที่รับน้ำ 5,700 ไร่ และฝายมหาโชค อยู่ในตำบลเหมืองจี้ มีพื้นที่รับน้ำ 8,300 ไร่

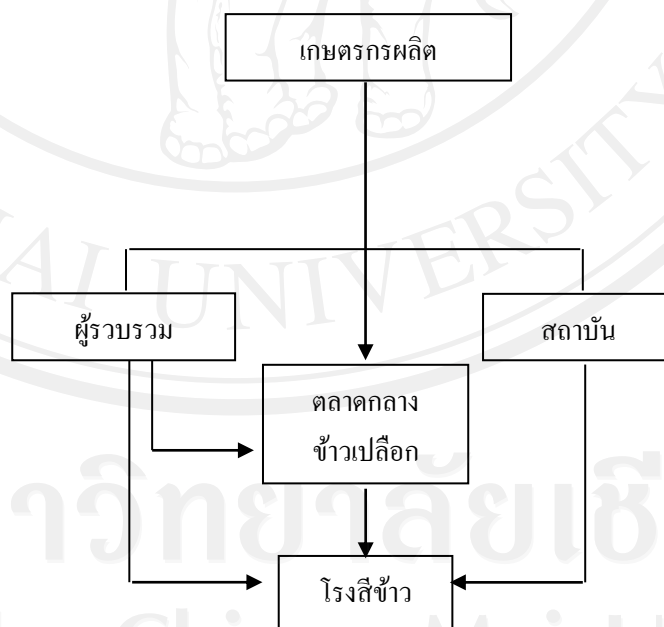
ปริมาณน้ำฝน

ปริมาณน้ำฝนพื้นที่อำเภอเมืองในรอบปี 2549 พบว่าฝนเริ่มตกเดือนมีนาคมไปสิ้นสุดเดือนพฤศจิกายน โดยปริมาณฝนที่ตกมากกว่า 200 มิลลิเมตรในเดือนเมษายนและสิงหาคม ในขณะที่เดือนพฤษภาคม มิถุนายน กรกฎาคม และกันยายน มีปริมาณมากกว่า 120 มิลลิเมตร เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำฝนทั้งปีพบว่าปี พ.ศ. 2547 -2549 ใกล้เคียงกัน คือ 84.05 104.48 และ 95.19 มิลลิเมตร

ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดลำพูน ด้านอุปสงค์มีอัตราการขยายตัวในอัตราที่ชะลอตัวลงทั้งการบริโภคและการลงทุน โดยเฉพาะการลงทุนของภาคเอกชน ส่วนทางด้านอุปทานภาคการผลิตมีอัตราการขยายตัวที่ปรับเปลี่ยน ทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรม การส่งออกมีอัตราขยายตัวลดลงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับปี 2549 อันเนื่องมาจากการเพิ่มสูงขึ้นของราคาน้ำมันและการแข็งขึ้นของค่าเงินบาทอย่างต่อเนื่อง

ด้านสังคมและเศรษฐกิจภาพรวม : จังหวัดลำพูน เป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กที่สุดของภาคเหนือ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 2,816,176.25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.85 ของพื้นที่ภาคเหนือตอนบน อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่เพียง 22 กม. เป็นพื้นที่ ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือตอนบนและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง หรือพื้นที่ที่ส่งเสริมเศรษฐกิจร่วมกับจังหวัดเชียงใหม่เศรษฐกิจของจังหวัดลำพูน ในปี 2549 มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.34 เมื่อเทียบกับปี 2548 ที่ขยายตัวเพียงร้อยละ 6.51 ประชาชนในจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เนื่องจากมีพื้นที่ทำการเกษตรและมีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ โดยมีพื้นที่ประมาณ 1,788 ไร่ และพื้นที่สวนอุตสาหกรรมของเอกชน 1,200 ไร่

สินค้าเกษตรได้แก่ ลำไย กระเทียม หอมแดง ข้าว และพืชผักต่างๆ โดยลำพูนนับเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของภาคเหนือ ผลผลิตส่วนหนึ่งจะป้อนเป็นวัตถุดิบแก่โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และส่วนหนึ่งจะถูกส่งไปจำหน่ายในจังหวัดตามภาคต่าง ๆ และจะมีขั้นตอนการจำหน่ายข้าวของเกษตรกรเมื่อทำการผลิตข้าวในฤดูกาล ซึ่งดูได้จากรูปภาพที่ 4.1 ขั้นตอนการจำหน่ายข้าวของเกษตรกร ในเขต อ.เมือง ลำพูน

รูป 4.1 ขั้นตอนการจำหน่ายข้าว ในเขต อ.เมือง ลำพูน

จากภาพที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเกษตรกรทำการผลิตข้าวเสร็จ จะนำข้าวมาจำหน่ายให้กับผู้รวบรวมหรือสถาบันเกษตรกร ซึ่งถ้าเกษตรกรจำหน่ายให้กับผู้รวบรวมในท้องถิ่นแล้วทางผู้รวบรวมก็จะทำการนำข้าวที่ได้จากเกษตรกรมาจำหน่ายให้กับตลาดกลางหรือผู้รวบรวมอาจจะมุ่งตรงมาจำหน่ายให้กับโรงสีข้างโดยตรง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับผู้รวบรวมในท้องถิ่นแต่ละราย แต่ถ้าผู้รวบรวมนำข้าวมาจำหน่ายให้กับตลาดข้าวเปลือกและให้ตลาดข้าวทำหน้าที่ในการต่อรองหรือจำหน่ายให้กับโรงสีข้าวเองซึ่งจะเป็นภาระของตลาดข้าวเปลือกในการต่อรองกับโรงสีข้าว ผู้รวบรวมนำข้าวมาจำหน่ายให้โรงสีโดยตรงทางผู้รวบรวมจะเป็นผู้ที่ต้องทำการต่อรองและเจรจากับผู้ประกอบการโรงสี แบบที่สอง ถ้าเกษตรกรนำผลผลิตที่ได้จำหน่ายตรงมายังตลาดกลางข้าวเปลือกทางเกษตรกรจะได้รับราคาที่สูงกว่าการจำหน่ายให้ผู้รวบรวมท้องถิ่น แต่เกษตรกรต้องมีช่องทางที่ดีในการเข้าสู่ตลาดกลางข้าวเปลือกเอง และหลังจากที่จำหน่ายให้กับตลาดกลางข้าวเปลือก ทางตลาดก็จะนำมาจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการโรงสีเป็นลำดับ แบบที่สาม เกษตรกรนำผลผลิตที่ได้มาจำหน่ายให้กับสถาบันเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรจะนำผลผลิตที่ได้ไปจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการโรงสี

กลุ่มผู้ประกอบการโรงสีในจังหวัดลำพูนมีทั้งผู้ประกอบการขนาดทั้งเล็กและกลาง ซึ่งจะจำแนกกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลาง มีกำลังการผลิตที่ 50-100 ตันต่อวัน ผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็ก จะมีกำลังในการผลิต 5-40 ตันต่อวัน ซึ่งจะใช้เป็นตัวบอกขนาดตลาดโรงสีเบื้องต้น โดยส่วนมากที่ได้ทำการศึกษาจะเป็นกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็ก ซึ่งมีรายชื่อตามตารางที่แสดงต่อไปนี้

ตาราง 4.1 รายชื่อผู้ประกอบการค้าข้าวในเขตอำเภอเมือง ลำพูน

ลำดับ	ชื่อห้าง/ร้าน	ชื่อผู้ประกอบการ
1	โรงสีจักรพิรุณพาณิชย์	น.ส.ยุลยีน แซ่หลิว
2	ชุมนุมสหกรณ์จังหวัดลำพูน	นายชูเกียรติ ปันตา
3	โรงสีข้าวโชครุ่งพัฒนา	นางบัวคำ นาคเส้า
4	โรงสีธวัช	นายธวัช กันเป็ง
5	โรงสีข้าวทรัพย์นรินทร์	นายเผด็จ สมโชติ
6	โรงสีข้าวโชคสิมา	นายสิมา อะกะมัน
7	โรงสีประสิทธิ์ชัย	นางกรองทอง โชติวานิชย์
8	โรงสีนำโชค	นายเนตร อุดระศักดิ์
9	โรงสีนายชาญเวช	นายชาญเวช ชัยประเสริฐ
10	โรงสีข้าวโชคอนันต์	นางไพบลีย์ ไพศาลสิทธิ์กุล
11	ทรัพย์อนันต์ลำพูน	นายเจริญ ภูเจริญ
12	หจก.พุดพาณิชย์ลำพูน	นายบุญรักษ์ พูลโกะ
13	หจก.เม่งฮวดการเกษตร	นายไชบุญ คุณูปการพันธ์
14	บอล (2009) หุ่นยาว	นายพิฑูร เลหาชัย
15	ฟัใหญ่เกษตรพืชผล	นางฉวีวรรณ แก้วเมธิกุล

จากตาราง 4.1 เป็นรายชื่อของผู้ประกอบการโรงสีข้าวทั้ง 15 รายในจังหวัดลำพูน ที่ได้ทำการสัมภาษณ์ ซึ่งลักษณะสภาพทั่วไปของผู้ประกอบการโรงสี แสดงให้เห็น ถึงลักษณะและขนาดของกิจการซึ่งจะแบ่งผู้ประกอบการโรงสีออกเป็นสองประเภทตามลักษณะของการประกอบการ เช่น รายได้ กำลังการผลิต และขนาดของกิจการ เป็นต้น และการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มผู้ประกอบการเป็น กลุ่มโรงสีขนาดกลางและขนาดเล็กโดยโรงสีขนาดกลางจะเป็นโรงสีที่มีกำลังในการผลิตต่อวันอยู่ประมาณ 50-100 ตัน และจะมีลูกจ้างอย่างน้อย 3-4 คน และโรงสีขนาดเล็กจะมีกำลังการผลิตประมาณ 5-45 ตัน เจ้าของกิจการเป็นการดำเนินการเอง บางกิจการจะมีลูกจ้าง 1 คน โดยทำการแยกผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กดังนี้

1. โรงสีจักรพิรุณพาณิชย์ มีกำลังการผลิต 100 ตันต่อวันเป็นโรงสีขนาดกลาง และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 100,000-500,000 บาท (ในช่วงฤดูการ) และนอกช่วงฤดูการจะมีรายได้ประมาณ 30,000-70,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง 70% และจากแหล่งเงินทุน/สถาบันทางการเงิน 30% ของเงินลงทุนของผู้ประกอบการโรงสี ผู้ประกอบการโรงสีได้ทำการรับซื้อข้าวทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เนื่องจากผลผลิตในจังหวัดมีจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการโรงสีไม่เพียงพอต่อการผลิตทำให้ผู้ประกอบการต้องซื้อข้าวจากนอกพื้นที่ประมาณ 30% ซื้อจากในพื้นที่ประมาณ 70% ซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการครอบครัวที่มีผู้ร่วมลงทุนร่วมกัน 2 คน ซึ่งเป็นพี่น้อง และช่วยกันบริหารกิจการโรงสี มีลูกจ้าง 4-6 คน ลักษณะของตลาดโรงสีจักรพิรุณพาณิชย์ จะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง 70% และทำการจำหน่ายเอง 30%

2. โรงสีข้าวทรัพย์อนันต์ ลำพูน มีกำลังการผลิต 50 ตันต่อวัน เป็นโรงสีขนาดกลาง และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 100,000-200,000 บาท (ในช่วงฤดูการ) และนอกช่วงฤดูการจะมีรายได้ประมาณ 30,000-50,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง 100% ผู้ประกอบการโรงสีได้ทำการรับซื้อข้าวทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เนื่องจากผลผลิตในจังหวัดมีจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการโรงสีไม่เพียงพอต่อการผลิตทำให้ผู้ประกอบการต้องซื้อข้าวจากนอกพื้นที่ประมาณ 25% ซื้อจากในพื้นที่ประมาณ 75% ซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการครอบครัวโดยจะมีลูกจ้าง 1-2 คน ลักษณะของตลาดโรงสีข้าวทรัพย์อนันต์ ลำพูน จะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง 80% และทำการจำหน่ายเอง 20%

3. หจก. พูลพาณิชย์ ลำพูน มีกำลังการผลิต 50 ตันต่อวัน เป็นโรงสีขนาดกลาง และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 100,000-300,000 บาท (ในช่วงฤดูการ) และนอกช่วงฤดูการจะมีรายได้ประมาณ 30,000-60,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง 60% และจากแหล่งเงินทุนอื่น/สถาบันทางการเงิน 40% ซึ่งลักษณะของกิจการจะมีผู้ร่วมทุน 2 คน (มีผู้ร่วมหุ้น 2

คน) ผู้ประกอบการโรงสีได้ทำการรับซื้อข้าวทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เนื่องจากผลผลิตในจังหวัดมีจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการโรงสีไม่เพียงพอต่อการผลิตทำให้ผู้ประกอบการต้องซื้อข้าวจากนอกพื้นที่ ประมาณ 30% ซื้อจากในพื้นที่ประมาณ 70% ลักษณะของตลาด หจก. พูลพาณิชย์ ลำพูน จะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง 75% และทำการจำหน่ายเอง 25%

4. หจก.เม่งฮวดการเกษตร มีกำลังการผลิต 50 ตันต่อ/วัน เป็นโรงสีขนาดกลาง และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 100,000-300,000 บาท (ในช่วงฤดูกล) และนอกช่วงฤดูกลจะมีรายได้ประมาณ 30,000-60,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง 60% และจากแหล่งเงินทุนอื่น/สถาบันทางการเงิน 40% ซึ่งลักษณะของกิจการจะมีผู้ร่วมทุน 2 คน (มีผู้ร่วมหุ้น 2 คน) ผู้ประกอบการโรงสีได้ทำการรับซื้อข้าวทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เนื่องจากผลผลิตในจังหวัดมีจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการโรงสีไม่เพียงพอต่อการผลิตทำให้ผู้ประกอบการต้องซื้อข้าวจากนอกพื้นที่ ประมาณ 30% ซื้อจากในพื้นที่ประมาณ 70% ลักษณะของตลาด หจก.เม่งฮวดการเกษตร จะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง 70% และทำการจำหน่ายเอง 30%

5. โรงสีข้าวโชครุ่งพัฒนา มีกำลังการผลิต 30 ตันต่อ/วัน เป็นโรงสีขนาดเล็ก และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 50,000-100,000 บาท (ในช่วงฤดูกล) และนอกช่วงฤดูกลจะมีรายได้ประมาณ 10,000-30,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง 100% ผู้ประกอบการได้ทำการรับซื้อข้าวทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เนื่องจากผลผลิตในจังหวัดมีจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการโรงสีไม่เพียงพอต่อการผลิตทำให้ผู้ประกอบการต้องซื้อข้าวจากนอกพื้นที่ ประมาณ 15% ซื้อจากในพื้นที่ประมาณ 85% ซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการครอบครัวโดยจะมีลูกจ้าง 1 คน และผู้ประกอบการ ลักษณะของตลาดโรงสีข้าวโชครุ่งพัฒนา จะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง 95% และทำการจำหน่ายเอง 5%

6. โรงสีข้าวราชวัชมีกำลังการผลิต 30 ตันต่อ/วัน เป็นโรงสีขนาดเล็ก และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 50,000-100,000 บาท (ในช่วงฤดูกล) และนอกช่วงฤดูกลจะมีรายได้ประมาณ 10,000-30,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง 100% ผู้ประกอบการได้ทำการรับซื้อข้าวเฉพาะในพื้นที่เท่านั้นซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการครอบครัว โดยจะมีลูกจ้าง 1 คน และผู้ประกอบการ ลักษณะของตลาดโรงสีข้าวราชวัชจะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง 95% และทำการจำหน่ายเอง 5%

7. โรงสีข้าวทรัพย์รินทร์มีกำลังการผลิต 30 ตันต่อ/วัน เป็นโรงสีขนาดเล็ก และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 50,000-100,000 บาท (ในช่วงฤดูกล) และนอกช่วงฤดูกลจะมี

รายได้ประมาณ 10,000-30,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง100%ผู้ประกอบการได้ทำการรับซื้อข้าวทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เนื่องจากผลผลิตในจังหวัดมีจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการโรงสีไม่เพียงพอต่อการผลิตทำให้ผู้ประกอบการต้องซื้อข้าวจากนอกพื้นที่ประมาณ 15% ซื้อจากในพื้นที่ประมาณ85%ซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการครอบครัวโดยจะมีลูกจ้าง1คน และผู้ประกอบการ ลักษณะของตลาดโรงสีข้าวทรัพย์สินรินทร์จะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง90% และทำการจำหน่ายเอง10%

8. โรงสีข้าวโชคสีมามีกำลังการผลิต 25ตันต่อ/วัน เป็นโรงสีขนาดเล็ก และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ50,000-100,000 บาท (ในช่วงฤดูกล)และนอกช่วงฤดูกลจะมีรายได้ประมาณ 10,000-20,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง100%ผู้ประกอบการได้ทำการรับซื้อข้าวเฉพาะในพื้นที่เท่านั้นซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการครอบครัวโดยผู้ประกอบการและครอบครัวจะทำการดำเนินงานเอง ลักษณะของตลาดโรงสีข้าวโชคสีมาจะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง90% และทำการจำหน่ายเอง10%

9. โรงสีข้าวประสิทธิ์ชัยมีกำลังการผลิต 12ตันต่อ/วัน เป็นโรงสีขนาดเล็ก และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ50,000-100,000 บาท (ในช่วงฤดูกล)และนอกช่วงฤดูกลจะมีรายได้ประมาณ 10,000-20,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง100% ผู้ประกอบการได้ทำการรับซื้อข้าวเฉพาะในพื้นที่เท่านั้นซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการครอบครัวโดยผู้ประกอบการและครอบครัวจะทำการดำเนินงานเอง ลักษณะของตลาดโรงสีข้าวประสิทธิ์ชัยจะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง100%

10. โรงสีข้าวนำโชคมีกำลังการผลิต 5ตันต่อ/วัน เป็นโรงสีขนาดเล็ก และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ30,000-60,000 บาท (ในช่วงฤดูกล)และนอกช่วงฤดูกลจะมีรายได้ประมาณ 5,000-13,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง100% ผู้ประกอบการได้ทำการรับซื้อข้าวเฉพาะในพื้นที่เท่านั้นซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการครอบครัวโดยผู้ประกอบการและครอบครัวจะทำการดำเนินงานเองทั้งหมด ลักษณะของตลาดโรงสีข้าวนำโชคจะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง100% ของข้าวที่มีอยู่

11. โรงสีข้าวนายชาญเวชมีกำลังการผลิต 5ตันต่อ/วัน เป็นโรงสีขนาดเล็ก และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ30,000-60,000 บาท (ในช่วงฤดูกล)และนอกช่วงฤดูกลจะมีรายได้ประมาณ 5,000-13,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง100%ผู้ประกอบการได้ทำการรับซื้อข้าวเฉพาะในพื้นที่เท่านั้นซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการครอบครัวโดยผู้ประกอบการและครอบครัวจะทำการดำเนินงานเองทั้งหมด ลักษณะของตลาดโรงสีข้าวนายชาญเวชจะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง100% ของข้าวที่มีอยู่

12. โรงสีข้าวโชคทรัพย์อนันต์มีกำลังการผลิต 15ตันต่อ/วัน เป็นโรงสีขนาดเล็ก และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ50,000-100,000 บาท (ในช่วงฤดูกล)และนอกช่วงฤดูกลจะมีรายได้ประมาณ 10,000-20,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง100% ผู้ประกอบได้ทำการรับซื้อข้าวเฉพาะในพื้นที่เท่านั้นซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการครอบครัวโดยผู้ประกอบการและครอบครัวจะทำการดำเนินงานเองทั้งหมดลักษณะของตลาดโรงสีข้าวโชคทรัพย์อนันต์จะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง85% และทำการจำหน่ายเอง15%

13. บอล (2009) พุ่งยาว มีกำลังการผลิต 25ตันต่อ/วัน เป็นโรงสีขนาดเล็ก และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ50,000-100,000 บาท (ในช่วงฤดูกล)และนอกช่วงฤดูกลจะมีรายได้ประมาณ 10,000-20,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง100%ผู้ประกอบได้ทำการรับซื้อข้าวเฉพาะในพื้นที่เท่านั้น ซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการครอบครัวโดยผู้ประกอบการและครอบครัวจะทำการดำเนินงานเอง ลักษณะของตลาดโรงสีข้าวบอล (2009) พุ่งยาว จะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง90% และทำการจำหน่ายเอง10%

14. พี่ใหญ่เกษตร และพืชผล มีกำลังการผลิต 30ตันต่อ/วัน เป็นโรงสีขนาดเล็ก และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ50,000-100,000 บาท (ในช่วงฤดูกล)และนอกช่วงฤดูกลจะมีรายได้ประมาณ 10,000-30,000 บาท/เดือน ผู้ประกอบการจะมีเงินทุนจากตัวเอง 70% และจากแหล่งเงินทุน/สถาบันทางการเงิน30%ของเงินลงทุนของผู้ประกอบการ โรงสีผู้ประกอบได้ทำการรับซื้อข้าวทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เนื่องจากผลผลิตในจังหวัดมีจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการ โรงสีไม่เพียงพอต่อกำลังการผลิตทำให้ผู้ประกอบการต้องซื้อข้าวจากนอกพื้นที่ ประมาณ 15% ซื้อจากในพื้นที่ประมาณ85%ซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการครอบครัวโดยจะมีลูกจ้าง1คน และผู้ประกอบการ ลักษณะของตลาดโรงสีพี่ใหญ่เกษตร และพืชผล จะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง90% และทำการจำหน่ายเอง10%

15. ชุมชุมสหกรณ์ จังหวัดลำพูนมีกำลังการผลิต 40ตันต่อ/วัน เป็นโรงสีขนาดเล็ก และยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ50,000-200,000 บาท (ในช่วงฤดูกล)และนอกช่วงฤดูกลจะมีรายได้ประมาณ 10,000-30,000 บาท/เดือน ชุมชุมสหกรณ์จะมีเงินทุนจากแหล่งเงินทุนของกลุ่มสหกรณ์70% สถาบันทางการเงิน30%ผู้ประกอบได้ทำการรับซื้อข้าวเฉพาะในพื้นที่เท่านั้นซึ่งลักษณะของกิจการจะเป็นกิจการที่มีผู้ร่วมลงทุนโดยจะมีลูกจ้าง3-4คนในการดำเนินงานโรงสี ลักษณะของตลาดโรงสีพี่ใหญ่เกษตร และพืชผล จะทำการจำหน่ายข้าวสารและข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าคนกลาง65% และทำการจำหน่ายเอง35%

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการทั้ง 15 ราย ทำให้พบว่ากลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดเล็กเป็นผู้ประกอบการที่ยังไม่มีความรู้ในเรื่องของเศรษฐกิจอาเซียนเลย เนื่องจากยังคงพบว่าผู้ประกอบการขนาดกลางมีความเข้าใจและความรู้อยู่บ้างแต่ก็ยังไม่มีความเข้าใจที่ยังไม่ถูกต้องต่อการนำไปใช้เพื่อการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม เช่น กลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางให้ความคิดเห็นว่าต้องเตรียมรองรับเศรษฐกิจอาเซียนโดยการเพิ่มเงินลงทุนและเพิ่มเงินทุนสำรอง ซึ่งอาจจะเป็นการเตรียมความพร้อมที่ไม่สามารถจะรองรับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการเพิ่มเงินลงทุนและการเพิ่มทุนสำรองเป็นสิ่งที่อาจทำได้ยากเมื่อเทียบกับประเด็นอื่นๆ ที่ควรจะต้องปรับตัวไปก่อนนอกจากนี้ทางกลุ่มผู้ประกอบการจะกระตุ้นให้เกษตรกรเพิ่มการปลูกข้าวเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด อาจจะเป็นแนวทางที่เกษตรกรทำได้ยากเพราะต้นทุนและราคาที่เผชิญแต่น่าจะเป็นเรื่องของการจัดการหาทางเพิ่มการแสวงหาตลาด ในการการผลิตข้าวในอาเซียนโดยเสียต้นทุนที่ลดน้อยลงกว่าเดิม เป็นต้น ส่วนผู้ประกอบการขนาดเล็กไม่มีความเข้าใจในตลาดอาเซียน ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการขนาดเล็กจะขายข้าวให้พ่อค้าคนกลางจึงทำให้ผู้ประกอบการไม่ได้สนใจประเด็นการหาความรู้และทำความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งอาจจะทำให้ตลาดอาเซียนที่เข้ามารวมกันนั้นเกิดประโยชน์กับผู้ประกอบการขนาดเล็กซึ่งมีอยู่จำนวนมากในจังหวัดลำพูน ซึ่งนำไปสู่การกระจายรายได้จากผลของอาเซียนยังไม่เกิดผลกระทบที่มากต่อประชากรส่วนใหญ่

รูป 4.2 โรงสีนาโชค

รูป 4.3 โรงสีบ่อลทุ่งยาว

รูป 4.4 โรงสีฟืใหญ่เกษตร ฟืซผล

รูป 4.5 โรงสีนายชาญเวช

4.1.2 ลักษณะตลาดข้าว

ตลาดข้าวจะประกอบไปด้วยตลาดข้าวสารและตลาดข้าวเปลือก โดยตลาดข้าวเปลือกจะเริ่มจากการขายข้าวเปลือกของเกษตรกรผ่านพ่อค้าผู้รวบรวมข้าวในท้องถิ่น ซึ่งข้าวเปลือกดังกล่าวจะถูกนำไปยังโรงสี และส่วนตลาดข้าวสารจะเริ่มจากโรงสีที่ทำการแปรรูปจากข้าวเปลือกเป็นข้าวสารแล้วส่งผ่านข้าวสารไปยังพ่อค้าขายส่งภายในประเทศสำหรับการส่งออกจะผ่านนายหน้าหรือส่งให้กับผู้ส่งออกโดยตรงดูได้จากรูปภาพที่ 4.6 (ศูนย์พัฒนาความรู้ซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า) โดยผู้ที่ทำการกำหนดคุณภาพข้าวและลักษณะข้าวนั้นจะเป็นสำนักเศรษฐกิจการเกษตรและหน่วยงานของรัฐที่มีความเกี่ยวข้องจะร่วมมือกันในการกำหนดลักษณะต่างๆของข้าวทั้งในด้านคุณภาพของข้าวเพื่อที่จะได้มีการกำหนดราคาได้ตามคุณภาพและลักษณะข้าวโดย หยงจะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดราคาข้าวเนื่องจากเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในตลาดข้าวเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองลำพูน จะมีกลุ่มผู้ปลูกข้าวหลายรายเนื่องจากเกษตรกรในจังหวัดลำพูนส่วนมากจะทำการปลูกข้าวเหนียว 95%ของจำนวนการเพาะปลูกข้าว นอกนั้นเป็นข้าวเจ้า ผู้ผลิตแต่ละรายได้ส่วนแบ่งตลาดน้อย จึงไม่สามารถมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาซึ่งราคาข้าวที่ได้รับจะถูกกำหนดจากราคาตลาดที่ทางตลาดข้าวได้กำหนดร่วมกันนอกจากนี้สินค้ายังมีลักษณะแตกต่างกัน ความแตกต่างนี้อาจเกิดจากลักษณะข้าว เกรดของข้าวแต่ละชนิดที่ทางสำนักเกษตรได้กำหนดหรือเกิดขึ้นในความรู้ลึกของผู้ซื้อหรือนายหน้า (สุพร, 2532)กลุ่มผู้ประกอบการโรงสีเป็นผู้ประกอบการหลายรายที่รองรับซื้อข้าวจากเกษตรกรซึ่งผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลางจะมีเพียงไม่กี่รายและผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็กมีจำนวนหลายรายจะไม่สามารถมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาผู้ผลิตแต่ละรายได้ส่วนแบ่งตลาดน้อยนอกจากนี้สินค้ายังมีลักษณะแตกต่างกัน ความแตกต่างนี้อาจเกิดจากลักษณะข้าว เกรดของข้าวแต่ละชนิด ซึ่งลักษณะข้าวมีทั้ง ข้าวหอมมะลิ ข้าวหอมประทุมธานี เป็นต้น นอกจากนี้ในตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลางจะมีข้าวหลายคุณภาพและหลายเกรด ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีจะมีผู้รับซื้อหลายราย (พนิตนาฎ, 2553) หลังจากที่ทางผู้ประกอบการโรงสีรับซื้อข้าวจากเกษตรกรและทำการข้าวแล้วจะขายข้าวที่ทำการแปรรูปให้กับ หยงหรือนายหน้า จะเป็นตลาดที่มีอิทธิพลในตลาดข้าวมากที่สุด หยงจะเป็นผู้ที่ทำการค้าข้าวรายใหญ่ในตลาดมีผู้ขายหรือผู้ผลิตในตลาดจำนวนไม่มากต้องการร่วมมือกับผู้ผลิตรายอื่น และคำนึงถึงผลกำไรที่จะได้รับ จึงต้องสนใจแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มสินค้าที่นำมาขายในตลาด เป็นข้าวที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือเป็นข้าวที่มีความแตกต่างกันในความแตกต่างของข้าวจะเป็นในเรื่องเกรดของข้าว และคุณภาพของข้าวและลักษณะภายนอกทั่วไปจะเหมือนกัน แต่ข้าวในแต่ละเกรดทดแทนกันได้ยากได้เนื่องจากราคาข้าวแต่ละเกรดมีความแตกต่างกันซึ่งราคาข้าวที่นายหน้าใช้ในการขายข้าวสารสามารถดูได้จาก

ตาราง 4.1 ราคาข้าวสารขายส่งและตาราง 4.2 ราคาข้าวสารขายปลีกจะบอกถึงราคาข้าวขายปลีกและขายส่งแต่ละชนิด

ตาราง 4.2 ราคาข้าวสารขายส่ง

หน่วย : บาท/100 กก

ชนิดข้าว /วันที่	29-ส.ค.	28-ส.ค.	27-ส.ค.	26-ส.ค.	23-ส.ค.	22-ส.ค.
ข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น1(เก่า)	3,250-3,300	3,250-3,300	3,250-3,300	3,250-3,300	3,250-3,300	3,250-3,300
ข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น1(ใหม่)	3,250-3,300	3,250-3,300	3,250-3,300	3,250-3,300	3,250-3,300	3,250-3,300
ข้าวหอมปทุมธานี (ย้งสี)	2,600-2,650	2,600-2,650	2,600-2,650	2,600-2,650	2,600-2,650	2,600-2,650
ข้าวเหนียว 100% สีอ่อน	1,380-1,400	1,380-1,400	1,380-1,400	1,380-1,400	1,380-1,400	1,400-1,430
ข้าวขาว 5%	1,300	1,300	1,300	1,300	1,300	1,350
ข้าวเหนียวพิเศษ กข.6 (ใหม่) จ.ขอนแก่น	2,850-3,000	2,850-3,000	2,850-3,000	2,850-3,000	2,850-3,000	2,850-3,000
ปลายข้าวหอมมะลิ	1,550-1,600	1,550-1,600	1,550-1,600	1,550-1,600	1,550-1,600	1,550-1,600
ปลายข้าวขาวเอวันเลิส	1,250-1,300	1,250-1,300	1,250-1,300	1,250-1,300	1,250-1,300	1,250-1,300

ที่มา สมาคมโรงสีข้าวไทย

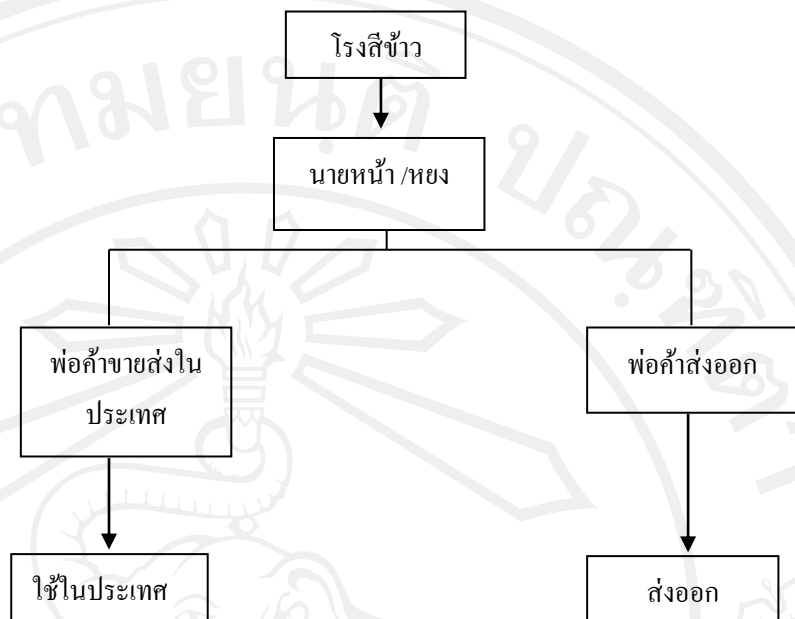
จากตาราง 4.1 ราคาข้าวสารที่ขายส่งแสดงให้เห็นว่าราคาข้าวสารของข้าวแต่ละเกรดจะไม่เท่ากัน ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดและเกรดข้าว จากตารางราคาข้าวสารที่ทำการขายส่งราคาแทบไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ตาราง 4.3 ราคาขายข้าวสารปลีก

ประจำวันที่ 14-20 สิงหาคม 2556 ชนิด	พุทธ (14 ส.ค. 56)	พฤษหัตถ์ (15 ส.ค. 56)	ศุกร์ (16 ส.ค. 56)	จันทร์ (19 ส.ค. 56)	อังคาร (20 ส.ค. 56)
ข้าวสารเจ้าชนิด 100% (ข้าวหอม) หน่วย: บาทต่อ 15 ก.ก.					
ร้านค้าปลีกทั่วไป	560-600	560-600	560-600	560-600	560-600
ข้าวสารเจ้าชนิด 100% (ธรรมดา)					
ร้านค้าปลีกทั่วไป	440-460	440-460	440-460	440-460	440-460
ข้าวใหม่	400-430	400-430	400-430	400-430	400-430
ข้าวสารเจ้าชนิด 5%					
ร้านค้าปลีกทั่วไป	370-390	370-390	370-390	370-390	370-390
ข้าวใหม่	340-360	340-360	340-360	340-360	340-360
ข้าวสารเหนียวสันป่าตอง (เขียว)					
100%	590-600	590-600	590-600	590-600	590-600
5%	560-580	560-580	560-580	560-580	560-580
10% เมล็ดยาว	420-430	420-430	420-430	420-430	420-430
10% เมล็ดสั้น	390-400	390-400	390-400	390-400	390-400

ที่มา สมาคมโรงสีข้าวไทย

จากตาราง 4.2 ราคาขายข้าวสารปลีก แสดงให้เห็นว่านายหน้าหรือหยังเมื่อทำการซื้อข้าวจากผู้ประกอบการโรงสี และจะนำมาขายปลีกในราคาที่แสดงซึ่งราคาดังนั้นต้องขึ้นอยู่กับเกรด และคุณภาพของข้าวสาร และราคาข้าวจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักหรือแทบไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย และลักษณะการดำเนินการในตลาดข้าวสารสามารถดูได้จาก รูป 4.6 ตลาดข้าวสาร

รูป 4.6 ตลาดข้าวสาร

จากรูป 4.6 จะเป็นภาพแสดงตลาดข้าวสาร เมื่อมีการแปรรูปข้าวในตลาดข้าวเปลือกหรือมีการแปรรูปจากโรงสีข้าวก็จะเข้าสู่ตลาดข้าวสารเมื่อทางโรงสีนำข้าว ขายให้นายหน้าผู้ค้าข้าว/หยัง ส่วนนายหน้า/หยังก็จะนำข้าวไปทำการคัดและแยกประเภทของข้าว และจะนำข้าวไปจำหน่ายทั้งในประเทศ และส่งออกไปยังต่างประเทศซึ่งผู้ที่นำข้าวไปจำหน่ายต่อไปก็จะเป็นพ่อค้าที่ทำการจำหน่ายข้าวในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ตลาดข้าวยังต้องมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยอาศัยและอ้างอิงราคาข้าวในตลาดเพื่อทำการค้าขาย ราคาที่ทางตลาดได้กำหนดมาจะมีการเปลี่ยนแปลงตามราคาข้าวของโลกซึ่งทางผู้ประกอบการไม่สามารถที่จะทำการกำหนดราคาข้าวเองได้ ราคาข้าวที่ผู้ประกอบการอิงจากตลาดก็จะส่งผลทำให้เกษตรกรได้ประสบปัญหาหาราคาข้าวต่ำ ซึ่งราคาข้าวที่นายหน้าหรือหยังจะทำการอ้างอิงจากราคาการรับซื้อข้าวโลก สามารถดูได้จาก ตาราง 4.3 ราคาข้าวสาร ส่งออก FOB ซึ่งจะบอกราคาข้าวของแต่ละชนิดแต่ละเกรดข้าวดังนี้

ตาราง 4.4 ราคาข้าวสารส่งออก FOB

หน่วย : เหรียญ/ตัน

ชนิดข้าว / วันที่	ก.ค.-56	มิ.ย.-56	พ.ค.-56	เม.ย.-56	มี.ค.-56	ก.พ.-56
ข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น2 (ใหม่)	1,166	1,171	1,203	1,227	1,206	1,180
ข้าวหอมปทุมธานี	942	949	994	1,016	1,014	1,038
ข้าวขาว 100% ชั้น 2	544	550	574	586	589	614
ข้าวขาว 5 %	527	534	557	569	572	597
ข้าวเหนียว 100%	550	553	560	566	571	601
ปลายข้าวแวนเลิส	511	518	539	551	555	562

ที่มา กรมการค้าต่างประเทศ

4.1.3 การวิเคราะห์ศักยภาพโดยวิธี SWOT Analysis ของกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีข้าวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ในการวิเคราะห์การวิเคราะห์ศักยภาพโดยวิธี SWOT Analysis ของกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีข้าวในเขตอำเภอเมือง จ.ลำพูน จะทำการวิเคราะห์ศักยภาพโดยจะทำการวิเคราะห์ในส่วนของผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลาง และผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็กดังนี้

4.1.3.1 การวิเคราะห์ศักยภาพของผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลาง

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน มีดังนี้

จุดแข็ง (Strength)

1. ด้านการจัดการองค์กร

จุดแข็งด้านการจัดการองค์กรของกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลางคือกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีมีความรู้ในด้านการบริหารกิจการ โรงสีและการต่อราคาข้าวและในด้านของลักษณะข้าวประเภทของข้าว ทางกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางจะสามารถแยกประเภทและเกรดของข้าวได้ และโรงสีขนาดกลางบางรายจะมีผู้ร่วมลงทุนทำให้มีการคิดวิเคราะห์การวางแผนจัดการการดำเนินงานของโรงสี ทำให้ผู้ประกอบการโรงสีข้าวมีแนวทางและเป้าหมายในการผลิต และจำหน่ายข้าวในแต่ละประเภท

2. ด้านการตลาด

ผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดกลางจะได้รับผลผลิตจากเกษตรกรที่นำมาจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการ 70%มีของข้าวทั้งหมด ผู้รับซื้อข้าวต่อจากทางโรงสี คือ พ่อค้าคนกลาง และ รัฐบาลทางผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลางจะเป็นที่รู้จักของตลาดและพ่อค้าโดยทางผู้ประกอบการโรงสี

ขนาดกลางมีความสัมพันธ์อันดีกับทางพ่อค้าที่มารับซื้อข้าวโดยจะมีการให้เครดิตแก่ทางพ่อค้า นอกจากนี้ทางผู้ประกอบการโรงสียังมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งทำให้ง่ายต่อการติดต่อ ซื้อขาย

3. ด้านเงินทุน

ทางกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลางมีเงินลงทุนมาก ผู้ประกอบการโรงสีบางรายจะมีผู้ร่วมลงทุนทำให้มีเงินลงทุนจากหลายช่องทางรวมถึงเงินทุนที่มาจากสถาบันทางการเงินที่นำมาลงทุน เมื่อมีการเปิดเศรษฐกิจอาเซียนผู้ประกอบการต้องเพิ่มเงินทุนในการลงทุนมากกว่าเดิม เนื่องจากตลาดต้องมีการขยายตัวทำให้ผู้ประกอบการต้องเพิ่มเงินลงทุนโดยในส่วนของโรงสีที่มีผู้ร่วมลงทุนก็จะนำเงินมาลงทุนเพิ่ม หรือการกู้ยืมจากสถาบันทางการเงิน ผู้ประกอบการโรงสีที่เป็นเจ้าของคนเดียวจะนำเงินที่มีอยู่มาลงทุนเพิ่ม โดยจะใช้ทุนตัวเอง

4. ด้านการผลิต

ข้าวเปลือกได้มาจากชาวนาที่นำมาจำหน่ายให้กับโรงสี ซึ่งจำนวนของข้าวที่เกษตรกรนำมาจำหน่ายจะมีจำนวนมาก และนอกจากนี้ทางผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลางสามารถทำการควบคุมการผลิตได้เนื่องจากทางกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลางสามารถผลิตข้าวได้ตามต่อความต้องการข้าวของท้องตลาดและตามความคำสั่งซื้อของลูกค้า

จุดอ่อน(Weakness)

1. ด้านการผลิต

กลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลางได้มีปัญหาทางด้านการจัดเก็บรักษา เนื่องจากข้าวที่ได้ทำการรับซื้อจากทางเกษตรกรจำนวนมากซึ่งผู้ประกอบการจะได้ประสบกับปัญหาการเกิดเชื้อราในช่วงหน้าฝน ข้าวมีความชื้น ทำให้คุณภาพของข้าวลดลง ราคาข้าวลดลงตามคุณภาพ

2. ด้านการตลาด

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลางยังคงจะทำการจำหน่ายเพียงแต่พ่อค้าคนกลางและรัฐบาลที่เข้ามาช่วยในเรื่องของการพยุงราคา ซึ่งช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีน้อยทำให้อำนาจการต่อรองราคามีน้อยอาจจะเนื่องจากตลาดข้าวเป็นตลาดที่มีลักษณะสินค้าอ่อนชนิด

3. ด้านการจัดการองค์กร

ทางผู้ประกอบการโรงสีขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจอาเซียน จะมีผลทำให้มีการจัดการวางแผนการดำเนินงานที่ผิดทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การดำเนินงานในองค์กรที่นำไปสู่การแข่งขันที่ไม่ทัดเทียมและมีปัญหาความไม่ยั่งยืนของผู้ประกอบการ ทำให้ทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องต้องเข้ามาช่วยเหลือให้มีความยั่งยืน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก มีดังนี้

โอกาส(Opportunity)

1. ด้านการผลิต

กลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลางมีการปรับปรุงเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตทำให้ทางกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีมีกำลังในการผลิตมากและนอกจากนี้กลุ่มผู้ประกอบการยังได้มีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตที่ทำให้ข้าวที่ทำการผลิตออกมามีคุณภาพและเป็นที่น่าเชื่อถือของตลาด

2. ด้านการตลาด

กลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลาง จะเข้าสู่ตลาดได้ง่าย และได้รับยอดการสั่งซื้อจากพ่อค้าในตลาดโดยตรงเนื่องจากทางผู้ประกอบการเป็นที่รู้จักในตลาดซึ่งไม่ต้องผ่านตัวกลาง เมื่อตลาดถูกรัฐทำการแทรกแซงราคาหรือ มีนโยบายต่างๆที่ทำให้มีการกำหนดราคาข้าวที่ไม่สูงและต่ำ ซึ่งได้รับการรับรองจากรัฐในด้านของราคาที่ไม่มีการกีดราคาต่ำเกินกว่าที่ตั้งไว้

ข้อจำกัด(Threats)

1. ด้านการผลิต

ผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลางจะมีข้อจำกัดในด้านความสามารถที่ใช้ในการผลิต ซึ่งไม่สามารถผลิตได้เต็มกำลังของเครื่องจักรเนื่องจาก ผลผลิตจากเกษตรกรไม่เพียงพอต่อการกำลังการผลิต และการรับซื้อ

2. ด้านการตลาด

ผู้ประกอบการโรงสีขนาดกลางจะมีตลาดที่ทำการซื้อขายไม่กี่ยุทธและตลาดที่ทางผู้ประกอบการรู้จักก็จะมาจากพ่อค้าคนกลางที่ทำการรับซื้อข้าวจากผู้ประกอบการ

4.1.3.2 การวิเคราะห์ศักยภาพของผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็ก

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน มีดังนี้

จุดแข็ง (Strength)

1. ด้านการจัดการองค์กร

ด้านการจัดการองค์กรของกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็ก คือ กลุ่มผู้ประกอบการโรงสีจะมีการบริหารจัดการแบบธุรกิจครอบครัว ซึ่งทำให้ง่ายต่อการดูแลและควบคุม บริหารกิจการ

2. ด้านเงินทุน

ทางกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็กจะมีเงินทุนมาจากทางผู้ประกอบการทั้งหมด ซึ่งสามารถทำการลงทุนได้โดยไม่ต้องรอให้มีการอนุมัติเงินทุน เงินที่ผู้ประกอบการนำมาลงทุนจะมีส่วนที่เหลือเนื่องจากเงินทุนที่มีอยู่จะมากและเพียงพอกับการลงทุน เมื่อมีการเปิดเศรษฐกิจอาเซียน ผู้ประกอบการต้องเพิ่มเงินทุนในการลงทุนมากกว่าเดิมเนื่องจากตลาดต้องมีการขยายตัวทำให้

ผู้ประกอบการต้องเพิ่มเงินลงทุนโดยในส่วนของโรงสีที่มีผู้ร่วมลงทุนก็จะนำเงินมาลงทุนเพิ่ม หรือ การกู้ยืมจากสถาบันทางการเงิน ผู้ประกอบการโรงสีที่เป็นเจ้าของคนเดียวจะนำเงินที่มีอยู่มาลงทุนเพิ่ม โดยจะใช้ทุนตัวเอง

3.ด้านการผลิต

ข้าวเปลือกที่ได้รับมาจากเกษตรกรที่นำมาจำหน่ายให้กับโรงสีซึ่งเป็นสัดส่วนทั้งหมด40% ของการขายข้าวทั้งหมดจากเกษตรกรในพื้นที่ในส่วนนี้โรงสีขนาดเล็กสามารถทำการควบคุมการผลิตได้เนื่องมาจากกำลังในการผลิตน้อยทำให้ง่ายต่อการควบคุมคุณภาพการผลิตการควบคุมในที่นี้จะเป็นทางผู้ประกอบการโรงสีสามารถกำหนดให้เครื่องสีข้าวทำการขัดข้าวได้มากน้อยตามคุณภาพที่จะได้รับ

จุดอ่อน(Weakness)

1. ด้านการผลิต

กลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็กได้มีปัญหาทางด้านการจัดเก็บรักษา เนื่องมาจากข้าวที่ได้ทำการรับซื้อจากทางเกษตรกรจำนวนมากซึ่งผู้ประกอบการจะได้ประสบกับปัญหาการเกิดเชื้อราในช่วงหน้าฝน ข้าวมีความชื้น ทำให้คุณภาพของข้าวลดลง ราคาข้าวลดลงตามคุณภาพ

2. ด้านการตลาด

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายในตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็กยังจะทำการจำหน่ายเพียงแต่พ่อค้าคนกลางกำลังการผลิตที่ไม่มากทำให้ช่องทางการจัดจำหน่ายมีน้อยทำให้อำนาจการต่อรองราคาและการเข้าสู่ตลาดมีน้อย

3. ด้านการจัดการองค์กร

ด้านการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็ก เมื่อผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็กไม่มีความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจอาเซียน จึงทำให้เป็นจุดอ่อนในการดำเนินกิจการที่ไม่มีการวางแผนในปรับตัวและวางแผนในการดำเนินกิจการเพื่อรองรับเศรษฐกิจอาเซียน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก มีดังนี้

โอกาส(Opportunity)

1. ด้านการผลิต

กลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็กมีการปรับปรุงเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตทำให้ทางกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีมีกำลังในการผลิตเพิ่มขึ้นและนอกจากนี้กลุ่มผู้ประกอบการยังได้มีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตที่ทำให้ข้าวที่ทำการผลิตออกมามีคุณภาพและเป็นที่น่าเชื่อถือของตลาด

2. ด้านการตลาด

กลุ่มผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็กจะเข้าสู่ตลาดได้โดยอาศัยพ่อค้าคนกลางแนะนำเมื่อตลาดภาครัฐทำการแทรกแซงราคาหรือมีนโยบายต่างๆที่ทำให้มีการกำหนดราคาข้าว ซึ่งได้รับการรับรองจากรัฐในด้านของราคาที่ไม่มีการกตรราคาที่ต่ำเกินกว่าที่ตั้งไว้จะทำให้ผู้ประกอบการได้รับราคาข้าวที่ไม่ต่ำจนทำให้ขาดทุน

ข้อจำกัด(Threats)

1. ด้านการผลิต

ผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็กจะมีข้อจำกัดในด้านของกำลังเครื่องจักรที่ใช้ผลิตที่ 5-45 ตันต่อวัน และข้อจำกัดด้านความทันสมัยของเครื่องจักร กำลังในการซื้อข้าวจากเกษตรกร

2. ด้านการตลาด

ผู้ประกอบการโรงสีขนาดเล็กจะมีตลาดที่ทำการซื้อขายไม่กี่ยี่สิบซึ่งเป็นตลาดที่ทางผู้ประกอบการอยู่มาเป็นเวลานานหลายรุ่น

4.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการโรงสีข้าว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผู้ประกอบการโรงสีข้าว ที่ทำให้ผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัวเพื่อเข้ากับสถานการณ์ซึ่งอิทธิพลที่จะส่งผลต่อผู้ประกอบการก็จะมี ราคาข้าวในตลาดที่มีการปรับตัวตามราคาที่รัฐกำหนด หรือปรับราคาตามสถานการณ์การค้า และการปรับตัวตามนโยบายรัฐต่างๆที่เข้ามาแทรกแซงเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรทำให้ผู้ประกอบการต้องรองรับนโยบายของรัฐด้วย ดังนี้

4.2.1 ราคาข้าวในตลาดระดับต่างๆที่มีความสัมพันธ์กัน

ผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัวต่อโอกาสในการรับซื้อข้าวคุณภาพที่หลากหลายที่เข้ามาในตลาดข้าว ซึ่งอาจจะมีข้าวที่คุณภาพต่ำ ราคาถูกในเวียดนามเข้ามาในตลาดข้าวมากขึ้นหรือมีข้าวที่คุณภาพที่สูงที่มีราคาสูงในประเทศไทย ทำให้การดำเนินการดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้การบริหารจัดการที่แตกต่างไปจากเดิมโดยหาทางบริหารจัดการในการรับซื้อข้าวจากแหล่งต่างๆที่ทำให้ทุกฝ่ายได้รับความพอใจแต่สามารถที่จะทำการผลิตข้าวจากโรงสีไปถึงพ่อค้าคนกลางได้ในปริมาณที่มากและคุณภาพเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงการเตรียมตัวในเรื่องเงินทุนสำรองเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการ และการบริหารจัดการองค์กรให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นกว่าเดิม แต่ควรมีความระมัดระวังในการดำเนินการจากผู้ประกอบการ ที่เป็นคู่แข่งนอกประเทศ

ตาราง 4.5 ปริมาณข้าวที่ส่งออกไปต่างประเทศ

(ไม่รวมปริมาณข้าวหอมมะลิและข้าวส่งออกจังหวัดชายแดน)

ปริมาณ : ตัน

	1-23 ธ.ค.55	1 ม.ค.-23 ธ.ค.55	1-23 ธ.ค.56	1 ม.ค.-23 ธ.ค. 56
ข้าวรัฐบาล	0.00	267,870.00	0.00	0.00
ข้าวเอกชน	225,873.10	7,919,197.75	246,064.32	4,899,715.55
รวม	225,873.10	8,187,067.75	246,064.32	4,899,715.55

ที่มา สมาคมโรงสีข้าวไทย

4.2.2 นโยบายต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว

นโยบายของรัฐบาลที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการเป็นนโยบายที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพการแข่งขันการส่งออกข้าวไทย มีอยู่หลายนโยบาย ได้แก่ นโยบายข้าวไทยภายใต้กฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก ตลอดจนนโยบายการผลิต นโยบายการแทรกแซงตลาดและราคา นโยบายการส่งออก มีรายละเอียดดังนี้

4.2.2.1 นโยบายข้าวไทยภายใต้กฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก

หลังจากที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ทำให้ไทยต้องปฏิบัติตามการตกลงว่าด้วยสินค้าเกษตรภายใต้องค์การการค้าโลกโดยส่วนที่มีผลกระทบกับนโยบายข้าวของไทย ได้แก่ นโยบายด้านการเปิดตลาด นโยบายการอุดหนุนภายใน

1. ภายใต้นโยบายการเปิดตลาดข้าวเป็นหนึ่งในสินค้าเกษตร 23 รายการที่ไทยได้แปลงอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของสินค้าเกษตรโดยจะใช้ระบบโควตาภาษีแทน ผลจากการเปิดตลาดข้าวทำให้ไทยต้องออกประกาศและระเบียบกระทรวงพาณิชย์เพื่อให้การนำเข้าข้าวถูกกฎหมาย อย่างไรก็ตามประเทศไทยก็ยังมีการนำเข้าที่ไม่มากนักเนื่องจากไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่จึงมีความต้องการนำเข้าข้าวมาบริโภคน้อย

2. นโยบายด้านการอุดหนุนภายใน ประเทศไทยได้ทำการดำเนินนโยบายหลายนโยบายในการให้การอุดหนุนข้าว โดยนโยบายและมาตรการของรัฐที่จะแจ้งต่อ WTO มีดังนี้

- นโยบายและมาตรการที่รัฐบาลใช้และมีผลทางการค้า เรียกนโยบายนี้อีกอย่างหนึ่งว่า นโยบายก่อกองอำพัน เช่น โครงการรับจำนำข้าวเปลือก โครงการแทรกแซงข้าวเปลือก โครงการพยุงราคาข้าวเปลือก
- นโยบายและมาตรการที่รัฐบาลใช้และไม่มีผลบิดเบือนทางการค้า เช่น งานวิจัยทางการเกษตรต่างๆ งานส่งเสริมการผลิตข้าว

- นโยบายและมาตรการที่ได้รับการยกเว้นสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น โครงการเงินกู้ของเกษตรกร โครงการสร้างไซโลข้าว/นางข้าว โครงการจัดตั้งตลาดกลางข้าว

โดยไทยจะต้องลดการอุดหนุนภายในที่มีการบิดเบือนการค้าระหว่างประเทศลดลง โดยเฉพาะ นโยบายกีดกันอำพัน ลดลงตามข้อผูกพันที่ให้ไว้กับองค์การการค้าโลก และจะต้องทำการแจ้งยอดการอุดหนุนรวมทุกปี ทั้งนี้ นโยบายหรือมาตรการที่สำคัญที่สุดที่รัฐเข้ามาอุดหนุนในตลาดข้าว คือ โครงการรับจำนำข้าวเปลือก และการแทรกแซงราคาข้าวในตลาด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพยุงราคาข้าวในระยะเก็บเกี่ยว เพื่อสนับสนุนให้ชาวนามีรายได้ที่มั่นคงพร้อมทั้งเป็นทางเลือกให้ชาวนาว่าจะขายข้าวให้กับโรงสีหรือมาจำนำกับรัฐบาล

นโยบายข้าวไทยภายใต้กฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลกจะทำให้รัฐบาลลดการอุดหนุนหรือการบิดเบือนการค้า จะทำให้เกษตรกรได้รับราคาข้าวที่ต่ำ รายได้ของเกษตรกรลดลง ผู้ประกอบการโรงสีจะได้รับประโยชน์เมื่อรัฐมีการลดการอุดหนุนทำให้เกษตรกรมีทางเลือกในการจำหน่ายข้าวที่น้อยลง ผู้ประกอบการโรงสีได้รับผลผลิตจากเกษตรกรเพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการจะมีอำนาจในการต่อรองราคาข้าวจากเกษตรกร โดยไม่มีรัฐเข้ามาควบคุมในด้านราคา เมื่อใดที่มีการเปิดประเทศอาเซียนทางผู้ประกอบการจะต้องเพิ่มเงินลงทุนในการรับซื้อข้าวเพิ่มขึ้นและต้องขยายกำลังการผลิต เพื่อให้ผู้ประกอบการมีสินค้าเพียงพอต่อความต้องการของตลาด

4.2.2.2 นโยบายและมาตรการข้าวที่สำคัญของรัฐบาล

คณะกรรมการนโยบายข้าวได้ทำการกำหนดกรอบของนโยบายข้าว ไว้ด้วยกัน 5 ด้าน คือ

1. การส่งออกข้าว โดยจะใช้กลไกตลาดการส่งออกของเอกชนเป็นหลัก
2. การรักษาเสถียรภาพของราคาข้าวเปลือกภายในประเทศ
3. กำกับดูแลดอกเบี้ยให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการบริโภค
4. การรับจำนำข้าว โดยจะให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นหน่วยงานหลักในการให้สินเชื่อเกษตรกรตามโครงการรับจำนำข้าวต่างๆ
5. การให้บริการสินเชื่อจะให้ธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยให้บริการสินเชื่อแก่ผู้ค้าข้าวเปลือกและผู้ส่งออกในปริมาณที่เพียงพอ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการจัดทำ ยุทธศาสตร์ข้าว ฉบับแรกของประเทศไทยเพื่อที่จะเพิ่มศักยภาพในการเพิ่มผลผลิตของข้าวไทย และได้ยกตัวอย่างนโยบายการแทรกแซงดังนี้

นโยบายการแทรกแซงตลาดและราคา เนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก ต้องปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยสินค้าเกษตรภายใต้การค้าโลก โดยรัฐบาลได้มีการดำเนิน

นโยบายการเปิดตลาดตามข้อตกลงที่ได้ให้ไว้อย่างต่อเนื่อง แต่รัฐบาลไทยยังคงมีการใช้การอุดหนุนตลาดข้าวภายในประเทศเพื่อให้ความช่วยเหลือเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ดี เนื่องจากปัญหาการค้าข้าวตกต่ำเป็นปัญหาที่ชาวนาไทยต้องเผชิญมายาวนาน โดยเฉพาะช่วงเวลาที่ข้าวเปลือกออกสู่ตลาดพร้อมๆกัน เนื่องจากเกษตรกรไม่สามารถชะลอการขายข้าวออกสู่ตลาดได้ จึงทำให้ราคาข้าวในฤดูเก็บเกี่ยวตกต่ำ แต่การเข้ามาช่วยเหลือของทางรัฐก็มักจะมีนัยทางการเมืองแอบแฝงเนื่องจากประชากรจำนวนมากของประเทศเป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่ราคาข้าวตกต่ำรัฐยังนิ่งเฉยหรือได้ทำการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่เป็นไปตามที่ทางเกษตรกรต้องการ ดังนั้นรัฐจำเป็นต้องเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาการค้าข้าวที่ตกต่ำตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีแนวทางการดำเนินการ 3 ลักษณะคือ

1. การประกันราคาข้าวเปลือก โดยจะกำหนดโรงสีข้าวทั่วประเทศรับซื้อข้าวเปลือกในราคาที่กำหนด และรัฐจะรับซื้อจากโรงสีข้าวในราคาประกัน มาตรการนี้จะถูกใช้ในช่วงระยะเวลาอันสั้น
2. การพยุงราคาข้าวเปลือก รัฐกำหนดราคาขั้นต่ำไว้หากเมื่อใดราคาข้าวตลาดต่ำกว่าที่ราคารัฐกำหนด รัฐจะให้หน่วยงานของรัฐเข้าไปรับซื้อข้าวจากเกษตรกร
3. การแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกและข้าวสาร การที่รัฐเข้าไปรับซื้อข้าวเพื่อกระตุ้นให้ราคาข้าวสูงขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนด โดยจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่ฤดูการผลิต

ถึงแม้รัฐบาลจะใช้นโยบายอุดหนุนภายในเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในประเทศผ่านโครงการต่างๆ หลายโครงการ และประเทศไทยยังมีข้อผูกพันกับองค์การการค้าโลกที่จะต้องลดการอุดหนุนภายในที่มีผลบิดเบือนทางการค้า อย่างไรก็ตามขอความร่วมมือการอุดหนุนภายในที่รัฐใช้ก็มีได้สูงไปกว่ายอดการอุดหนุนสูงสุดที่ไทยได้ผูกพันไว้ในแต่ละปี(ปาณะทา ,2553)

นโยบายรับจำนำข้าว และประกันราคาข้าว รัฐบาลมีนโยบายในการเข้าไปพยุงราคาข้าวโดยตรง ด้วยการรับจำนำ และ ประกันรายได้การรับจำนำข้าวเปลือก เป็นมาตรการที่ดึงปริมาณข้าวออกจากตลาด โดยเฉพาะในช่วงต้นฤดูการผลิต ที่จะมีปริมาณข้าวออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ในขณะที่การรับประกันรายได้ ปริมาณข้าวทั้งหมดยังอยู่ในตลาด แต่ราคาข้าวในประเทศจะมีแนวโน้มผันผวนมากกว่านโยบายรับจำนำข้าวการดำเนินการมาตรการจำนำข้าวที่ผ่านมา ประสบกับปัญหาหลายอย่าง เช่น การลักลอบนำเข้าข้าวจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาสวมสิทธิ์ในการรับจำนำ การใช้งบประมาณรัฐที่สูงเกินจริง การบริหารจัดการที่ไม่โปร่งใส และขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้การใช้มาตรการรับจำนำ ยังทำให้ราคาข้าวในประเทศสูง ส่งผลกระทบไปถึงศักยภาพในการส่งออกข้าวตามกรอบข้อตกลงของเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) อัตราภาษีเหลือร้อยละ 0 หลายฝ่ายมีความกังวลว่า จะมีข้าวจากลาว เวียดนาม และกัมพูชาเข้ามาในไทยดังนั้นมาตรการแทรกแซงราคา

ข้าวด้วยการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรจึงเป็นทางเลือกที่คาดว่าจะลดปัญหาการบริหารและการจัดการสต็อก ลดความเสี่ยงด้านราคา และเรื่องผลผลิตให้แก่เกษตรกร ป้องกันการสวมสิทธิข้าวจากประเทศเพื่อนบ้านสำหรับในด้านงบประมาณการใช้จ่ายของภาครัฐ ต้องเปรียบเทียบจากของจริง เวียดนามไม่ได้มีนโยบายเข้ามาแทรกหรือแข่งหรือพุงราคาข้าวโดยตรง แต่ใช้นโยบายทางอ้อม เช่น ให้กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าของเวียดนาม กำหนดราคาส่งออกข้าวขั้นต่ำ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ส่งออกขายข้าวราคาต่ำเกินไป จนส่งผลกระทบต่อเกษตรกรที่จะถูกกดราคารับซื้อ โดยราคาขั้นต่ำที่กำหนดนั้น จะกำหนดให้เหมาะสมกับจำนวนผลผลิตที่ออกมาในแต่ละช่วงของฤดูกาลและในกรณีที่ราคาของข้าวของโลกมีความผันผวนมาก รัฐก็จะใช้นโยบายส่งเสริมรัฐวิสาหกิจและช่วยเหลือผู้ประกอบการโรงสี โดยให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำมาช่วยรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรมาสำรองไว้เพื่อป้องกันไม่ให้เกษตรกรถูกกดราคาข้าวเปลือกซึ่งนโยบายนี้ทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวรองรับกับการเพิ่มความต้องการของข้าวเมื่อมีการเปิดประเทศ และรองรับในด้านเงินทุนที่จะต้องเพิ่มเงินทุนในกิจการ และรับซื้อข้าวจากเกษตรกรที่มากขึ้นเพื่อเก็บไว้เป็นสต็อกในการส่งขายให้กับทางรัฐบาลหรือพ่อค้าคนกลางในการส่งออกไปยังต่างประเทศ (ปาณะธา, 2553) จากนโยบายและมาตรการต่างๆของรัฐบาลที่อุดหนุนตลาดข้าวในประเทศทำให้รัฐเข้ามำกำหนดราคาขั้นต่ำ ทำให้ผู้ประกอบการต้องรองราคาเก็บเกษตรกรได้อย่างไม่เต็มที่ จะทำให้เกษตรกรจำหน่ายข้าวให้กับโรงสีลดลง เนื่องจากมีช่องทางในการจำหน่ายที่เพิ่มขึ้น เมื่อมีการเปิดตลาดอาเซียนทางผู้ประกอบการจะต้องปรับตัวโดยการเพิ่มกำลังในการรับซื้อข้าวให้มากกว่าเดิม เพิ่มเงินลงทุน เพิ่มกำลังในการผลิต การแปรรูปข้าว ซึ่งผู้ประกอบการโรงสีจะต้องขยายตลาดออกไป

เมื่อพิจารณานโยบายข้าวของรัฐบาลที่รองรับเศรษฐกิจอาเซียนจะเห็นได้ว่าการเตรียมความพร้อมและการตระหนักถึงการดำเนินการในส่วนของการส่งเสริมและการสนับสนุนและความเกี่ยวข้องของการเกษตร อาจไม่ครอบคลุมทุกภาคส่วนและตัวที่ช่วยเพิ่มความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะภาคการเกษตรที่มีความสำคัญต่อประชากรในประเทศ โดยเห็นได้ว่าในส่วน of โรงสีข้าวและเกษตรกร ผู้ผลิตข้าวสามารถได้รับประโยชน์จากการร่วมมือและการแข่งขันในการเป็นสมาคมเศรษฐกิจอาเซียนร่วมกัน ซึ่งควรจะต้องได้รับองค์ความรู้และสนับสนุนอย่างชัดเจนและเข้มข้นมากกว่านี้